

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ט' כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: מכות כב.
דף היומי בהלכה: מסעיף י' עד סימן רע"ג סעיף ב'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 102 סימן רע"ב/רע"ג.
מוסר: תחילת פרק ג' עד פרק ג' והאות לזה.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ה' עד משנה ז'.

עניני דיומא - חנוכה

מה אסור לעשות בזמן שנרות החנוכה דולקים?

שייברג כל מלאכה שיש בה היסח הדעת כלולה במנהג זה, ולכן אין להתעסק גם בבישול, אפיה, עריכת קניות במכולת ועוד, ואף כיבוס במכונת-כביסה בכלל המנהג; וכן הובא בשם הגר"י פישר, שמנהג ירושלים שלא לעסוק אף בבישול ואפיה, וכך נהגו הנשים בבית הגר"ש ז' אויערבך (למעט בישול ואפיה לצורך אותה שעה). והוסיף הגר"ש אלישיב שבעת הצורך פעמים שניתן להקל, כיון שמנהג-איסור זה אינו חמור כל כך, ועוד הוסיף שבמקומותינו אין האנשים נוהגים מנהג זה. [שו"ע תרע, א ומשנ"ב ג-ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 45]

ימי החנוכה מותרים בעשיית מלאכה, והנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה במשך כמחצית השעה מעת שהודלקו הנרות בביתן, לאות היכר שאסור להשתמש לאור הנרות, ואין להקל בכך; ודוקא נשים, לפי שתחילת נס התשועה מידי היוונים היה על ידי אשה, אך ישנם מקומות שגם האנשים מחמירים בדבר. והפוסקים דנים אילו מלאכות כלולות במנהג זה: לדעת הגר"ש ואזנר לא נהגו כן אלא בתפירה וכיוצא בה, ולא בבישול ואפיה, והוסיף שיש להמנע ממלאכה שיש בה עמל, כגון שטיפת רצפה, וכן שטיפת כלים כאשר יש בה טורח רב; וכעין זה דעת הגר"ח קניבסקי והגר"נ קרליץ. אכן, לדעת הגר"ש אלישיב והגר"ח פ

הדף היומי בהלכה

האם מי שאינו אוכל דגן חייב בקידוש?

ברשותו מזון, או שאוכל באמצעות צינור המיוחד לגופו ולא דרך הפה - פטור מקידוש; אך מי שאינו אוכל דגן, ומזונו מורכב רק מפירות, ירקות וכדומה - חייב בקידוש, וישמע קידוש מאחר. [שו"ע רעג, ב, ומשנ"ב ט-י; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

כפי שלמדנו, חובה לקדש במקום הסעודה, ואם מוכרח לצאת מיד לאחר הקידוש ולאכול במקום אחר, ואינו יכול אף לאכול כזית פת או לשתות רביעית יין במקום הקידוש - ישוב ויקדש לפני אכילתו במקום האחר; וזאת, אף אם מדובר בחדר אחר באותו הבית, שלא היתה דעתו מתחילה לאכול בו. ומי שאין

הדף היומי בהלכה

כמה זמן ניתן לשהות בין הקידוש לסעודה?

מספר דקות אינה נחשבת להפסק. ואכילת פירות לאחר הקידוש, לפני נטילת ידים, כדי לעורר את התיאבון לסעודה, או המתנה עד שכולם יטלו את ידיהם - אינן נחשבות להפסק, כיון שהיא מצורכי הסעודה. [שו"ע רעג, ג, ומשנ"ב יב; ביאורים ומוספים דרשו, 43 ו-17]

בנוסף לחובה לאכול במקום בו קידש, כנ"ל, יש להסמיך את הסעודה לקידוש, ולא להפסיק ביניהם אף למשך זמן קצר. וזמן קצר - יש אומרים שהוא משך הזמן הנדרש להילוך עשרים ושתים אמה (11.88-15.84 שניות, לשיטת השונוט); ופוסקי זמננו הורו שהכוונה למשך זמן שיש בו היסח הדעת, ולכן שהיה של

האם בשבת צריך ליטול ידים בחדר שבו סועדים?

אינה נחשבת להפסק משום שהיא מצורכי הסעודה. וכן אם חלק מהסועדים נותרים במקום הקידוש כשיצא - יש אומרים שאין היציאה נחשבת להפסק. [משנ"ב רעג, יב-יג; וראה שעה"צ יג, וביה"ל ד"ה לאלתר; ביאורים ומוספים דרשו, 15 ו-17]

בין הקידוש לסעודה, לכתחילה אין לצאת ממקום הקידוש למקום אחר, ובמיוחד אם היציאה החוצה כרוכה בשהייה ממושכת, משום שעצם שינוי המקום נחשב להפסק בין הקידוש לסעודה. אך בדיעבד, אם יצא ושב למקום הקידוש - אינו צריך לקדש שנית. וכמה מגדולי ישראל נהגו ליטול את ידיהם במקום שבו קידשו; אך רבים נוהגים לצאת לנטילת ידים, ולדעתם היציאה

הסיפור היומי

רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה מזהה אם הכלי טבול, ואמר שכאשר הכלי טבול הוא רואה עליו שם הווייה...

יום שלישי י כסלו - יום הזכרון להרה"ג ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל ב' אבן האזל

הרב אברהם פוקס

טסו לאמריקה, ומרן הגר"א קוטלר זכה להיות שם ממקימי התורה ביבשת האמריקנית. הבן, ר' שניאור, היה אז בתקופת אירוסיו, והחתונה היתה אמורה להיערך מיד עם שובו לאמריקה.

התרגשות רבה ניכרה בר' איסר זלמן בעת שחתנו ונכדו נפרדו ממנו, וירדו בגרם המדרגות, בדרכם לרכב שהמתין למטה, שהיה אמור להובילם לשדה התעופה. והנה, הבחינו תלמידי הת"ת שר' איסר זלמן לא ירד עד לרחוב ממש, אלא ליווה את ר' שניאור ואביו רק עד אמצע המדרגות שהובילו מדירתו אל הכביש, נישקו וניפרד ממנו. תלמידי הת"ת ביקשו לדעת מדוע ולמה לא ירד הגאון עד למכונית. הלא דבר הוא!

ואז השיב להם מרן הגר"א זצ"ל תשובה מרטיטת לב, שצריכה להרעיד את ליבו של כל אחד מאתנו:

"הרי לא כל חבריו של נכדי זכו להגיע למצב שבו הוא נמצא עתה. רובם נישחטו ונעקדו על קידוש השם, ואם כן כיצד יש באפשרותי לירד עד לרחוב, ולנשקו לעיני כולם, ולהפגין בכך את שמחתי; הרי יש משפחות רבות שלא הגיעו לרגע הזה?"

כך זוכים לגדלות ולקירבת השם, ורק כך ניתן להבין גם את המעשה הקודם בעניין הטבלת הכלי, כאשר הרב מבריסק התבטא שאינו מתפלא על מופת שכזה היוצא מתחת ידיו של אותו גאון...

(טובך יביעו)

עיניהם של צדיקים צופיות למרחוק ויש בכוחן להתבונן ולראות דברים שאדם מן השורה לא מסוגל לצפות. כוח זה מוטבע בהם בעקבות העיסוק התמידי בתורת השם. העיניים שאינן יוצאות מן הגמרא מסוגלות לדברים על-טבעיים. רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה מכיר בכלי אם הוא טבול אם לאו, ואמר שכאשר הכלי טבול הוא רואה עליו שם הווייה... כשסיפרו את הדבר למרן הרב מבריסק זצ"ל, אמר שאינו מתפלא על כך. "וכי פלא הוא על ר' איסר זלמן? האם את שיחות החולין שלו אנו מבינים?..."

ואם רוצים לדעת מדוע לא התרגש הרב מבריסק מסיפור זה, כדאי לקרוא גם את הסיפור הבא.

גדלותם העצומה של גדולי ישראל נמדדת דווקא במעשיהם הקטנים, לכאורה, אשר התבוננות בהם תחנך גם אותנו כיצד להגיע להרגשים בדקי-דקויות ולהגיע למצב שבו נוכל להרגיש את ליבו של זולתנו.

מספר הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א: זכורני מעשה שהתרחש בעת שלמדתי בת"ת "עץ חיים" ושגרם להתרגשות רבה בקרב כל הילדים שהיו נוכחים בשעת מעשה. היה זה בעת שמרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ליווה את חתנו הגר"א קוטלר זצ"ל, ונכדו רבי שניאור זצ"ל, עם שובם לאמריקה, בדרכם להקים את מבצר התורה הגדול של ליקווד.

האב - מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - ובנו, ענקי התורה, ניצלו כידוע בניסי ניסים מציפורני הנאצים בשואה, ולאחר שהייה קצרה בארץ ישראל

היא ביקשה שאכנס אל רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן שליט"א ואשאל אותו, מדוע לכאורה לא התקיימה באביה ההבטחה של "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"!!

מסרתי את התשובה. כמה ימים אחר כך החליט אביה לחזור לארה"ב. הוא לא שב לעירו אלא התארח אצל חבר וחישב אחר מקור פרנסה. עינו צדה מודעה בבית הכנסת: "להוסטל מקומי דרוש איש ארגון לטיפול בילדים מיוחדים". לאיש לא היה ולו בדל של רקע בתחום. אך היו לו שתי סיבות לחשוב שמקצוע זה מתאים לו: א. יש לו חיבה לילדים מיוחדים. ב. הוא מחפש פרנסה... עם קורות חיים אלו הוא הגיע למשרדי ההוסטל. ולמרבית ההפתעה התקבל לניסיון. לאחר תקופת הסתגלות קצרה בה עשה חיל, קיבל קידום וניהל את המקום בתבונה רבה. תוך כדי עבודתו הוא גילה שיטה מסוימת שמסייעת לילדים בצורה משמעותית. ומאז קרנו עלתה כאחד המומחים בתחום... רבים באו לפתחו ליטול עצה וסיוע בתחום. בשיחת טלפון נרגשת הוא הודה לי על חלקי בעניין: "ראה, כשקיבלתי את התשובה ממרן לא הבנתי למה כוונתו. ציפיתי לתשובה אחרת לגמרי. אך נטועה בי אמונת חכמים, והחלטתי לבדוק אפיקים חדשים בחיים. נסעתי חזרה לארה"ב ללא כל ידיעה למה אני שב. לו היו מספרים לי בעבר שאהיה מומחה לטיפול בילדים מיוחדים, לא הייתי מאמין! אך לפעמים המציאות עולה על כל דמיון. ודע לך, כאשר נסגר ליהודי חלון אחד, יתכן שנפתח לו חלון אחר: עליו להרים את ראשו ולחפש".

(חלק ממאמר של הרב דוד ברוורמן יתד נאמן - כסלו תשע"ח)

"קִמְנָתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת" (בראשית ל"ב, י"א) וברש"י: 'שמה משהבטחתי נתלככתי בחטא'.

לפני כמה שנים, בסיומה של הרצאה בכנס נשים בבית שמש, ניגשה אליי אחת המשתתפות וסיפרה לי על אביה שהיה עשיר מאוד, עסקיו חבקו עולם. העושר לא סנוורו והוא נשאר יהודי ירא שמים תומך תורה ומסייע בנדיבות ליהודי קשיי יום. התהפך עליו הגלגל, ותוך תקופה קצרה מאוד הוא נשאר נקי מכל נכסיו. בבושת פנים עזב את ארה"ב, והגיע ארצה להתגורר בבית בתו. מאז שהגיע אל ביתה הוא שקוע בדיכאון, שבור ורצוף ממצבו והיא חוששת לשלומה. היא ביקשה שאכנס אל רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן שליט"א ואשאל אותו, מדוע לכאורה לא התקיימה באביה ההבטחה של "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"!!

נכנסתי אל הקודש פנימה והצגתי בפני מרן שליט"א את השאלה. מרן השיב: לנו אין מושג בחשבונות שמים. הקב"ה "כל דרכיו משפט, ק-ל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא" (דברים ל"ב). אך הוסיף מרן: צריך לדעת שלכל יהודי יש תפקיד בעולמו של הקב"ה, אך לא תמיד הוא נשאר באותו תפקיד, לעיתים התפקידים משתנים. ויתכן אולי שאביה הפסיד את כספו כדי שיעשה שליחויות אחרות למען יעדו. "צריך לומר לו שאין מה להצטער על מצבו, עליו לחפש כיוונים חדשים בחייו כדי לעשות רצון קונו".

קנין חכמה

איך קניתי דירה במחיר מציאה והרווחתי שכן מדהים

של בקשה: אנא, בנה את גרם המדרגות שאתה חולם עליו, אני אשמח מאד". במחווה הזו הרווחתי שכן מסור בלב ונפש לצרכים שלנו. כל קלקול בבית - מתוקן תחת ידיו האמונות, הוא מתעניין בכל בעיה ושם לעזור בכל תחום. עשרות שנים של שכינות מצוינת יש בינינו, וכל זאת תמורת רשות לבניית גרם מדרגות קטן וזניח, שכבר מזמן שכחנו ממנו... טוב ונכון לסגל לעצמינו עין טובה כלפי הזולת, ולחפש דרך שתגרום לו לצמוח ולהצליח, מבלי לחשוב שהצלחתו פוגמת באיכות חייו. לויתור הזה יש עוצמות אדירות של יצירת אקלים מאושר ונעים.

[מתוך אדרבה תן בלבנו -]

וקנה לך חבר (אבות א' ו')

יהודי חביב רכש לפני שלושים שנה דירה בעיר קטנה וחי בה בעושר ובאושר עם בניו ונכדיו. את ספורה של הדירה הוא חוזר ומספר לתועלת העולם כל: הדירה נקנתה במחיר מציאה, משום שבעל הדירה ביש למכור אותה בזריזות עקב סכסוך חריף עם שכיניו מלמעלה, שביקש להקים גרם מדרגות בנגוד לרצונו. לאחר שלוש שנים של טינה בין שניהם, שבהם הספיק בעל הדירה שלי להלשין לעירייה, והספיקו הילדים להתערב ולהגיע למכות ולקללות, קצה נפשו והוא פרסם את דירתו למכירה במחיר נמוך. מיד לאחר חתימת החוזה נסעתי הישר לביתו של השכן מלמעלה, הצגתי את עצמי, ובקשתי בכל לשון

קנין חכמה

את מי צריך לדון לכף זכות ומתי?

לזכות, שיצאה שגגה מתחת ידו, וכדומה. ולהיפך, אדם הידוע כרשע, אף מעשה שנוטה לחלוטין לכף זכות, יש לדונו לחובה, ולומר שאין תוכו כבדו, ושבע תועבות בלבו, וכוונתו רק להראות כצדיק.

[רבנו יונה אבות א, ו]

חכמינו ז"ל אמרו: "הווי דן את כל האדם לכף זכות". רבנו יונה מבאר שיכל האדם הוא אדם בלתי מוכר, או אדם שידוע כי בינוני, שלעתים עושה טוב ולעתים רע, ואדם כזה, אם עשה מעשה שצד הזכות וצד החובה שבו שקולים, יש לדונו לכף זכות. וכן אף אם המעשה נוטה מעט לכף חובה, ראוי לדונו לזכות. אולם, אדם הידוע כצדיק, אף במעשה שנוטה לחלוטין לכף חובה, יש לדונו

מה עושים כשהאבא או האמא שלך או שאר קרובים מדברים דברי גנאי על מישהו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

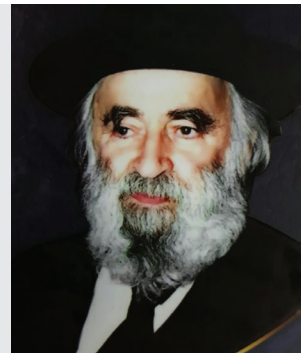
שלא לומר דבר שאינו נשמע, מכל מקום זה דוקא אם דבריו משאירים בכל אופן איזשהו רושם, ולא באופן שרק מביאים את מי שמוכיח אותו לידי כעס ונושא נוסף: מה יעשה מלמד הרוצה לעורר את תלמידיו על חומרת איסור לשון הרע, כתב הגר"ח קניבסקי, שאינו צריך להימנע מלהפליג בגודל האיסור, אף שיודע שיש מתלמידיו שהוריהם הינם בעלי לשון הרע, ויתגנו ההורים על ידי זה בעיני בנייהם. אכן יש להיזהר שלא לבזות את ההורים, וכפי שהורה החזו"א למורה ששאל כיצד יתנהג עם תלמיד בכיתתו שהוריו מחללים שבת, שלעולם אין לבזות הורים בעיני ילדיהם.

מה עושים כשהאבא או האמא שלך או שאר קרובים מדברים דברי גנאי על מישהו? האם גם אז חלים עלינו דיני איסור שמיעת וקבלת לשון הרע? החפץ חיים' כותב שאין כל הבדל ואסור לשמוע דברי גנאי מאף אחד. ולא רק זאת, אלא מי שרואה את אביו ואמו מדברים לשון הרע, לבד מה שמזוהר לא לקבל מהם, הוא גם צריך למנוע אותם מזה.

ואם משער שכאשר יעיר להוריו לא יקבלו ממנו כלל, אלא רק יגרום להם לכעוס עליו, הובא ב'ביאורים ומוספים של 'דרשו' שכתב הגר"ח קניבסקי שעדיף שישתוק ולא יאמר להם דבר, שהגם שבדבר האסור מן התורה לא נאמר הכלל שיכשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם

פרשת שבוע

כשהגיע הגאון רבי חיים קריסווירטה, למעונו של הגאון הרב יצחק שלמה זילברמן, ביקש ממנו להורות לו דרך לחזור בתשובה, באומרו שאם הצליח הרב זילברמן להחזיר את ר' אורי זוהר בתשובה, ודאי לא אפסו הסיכויים ואולי יזכה גם הוא לחזור בתשובה שלמה

כשרבה של אנטוורפן הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל החליט לשוב בתשובה...

ואולי אזכה גם אנכי לחזור בתשובה שלמה כדבעי". ענה לו ר' יצחק שלמה: "רבה של אנטוורפן, צר לי לקבוע, שאין כוחי יפה להשפיע לכת"ר דרך תשובה, ואין אני מאמין שדברי יפעלו את פעולתם!" רבינו, המום מקביעתו הנחרצת, ביקש הסבר מניח את הדעת לדבריו המפליאים. העלה הגאון חיוך מרגיע, והסביר במתק לשונו את סוד הצלחתו ללמד תועים בינה, וכתוצאה מכך מיטיבים הם את דרכם ומקיימים את התורה ומצוותיה. וכך תיאר: "רוב רובם המכריע של הפונים אלי, והמבקשים דרך ומסילה העולה בית קל, יודעים ומכירים את מצבם לאשורו, מודעים עד כמה התדרדרו עד הגיעם כמעט לשאול תחתית, ל"ע, ומתחננים: "ויחפרו לנו את הארץ", ומכאן הצימאון והרצון הבלתי נדלה לברוח ולהתרחק מתחושת הריקנות המקננת בלבם. אך רבה של אנטוורפן, בלי לפגוע בכבוד תורתו חלילה, הריהו משוכנע שצועד הוא על דרך האמת, וכמעט ואין דופי בכל התנהגותו והתנהלותו, אז על מה ולמה לחזור בתשובה? אכן, נכון הוא הדבר שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אך עד כדי לשנות את דרכו מן הקצה אל הקצה? הרי כבודו בעצמו אינו רואה בו צורך אמיתי, וממילא אין סיכוי בכלל שיקבל את הדברים ממי שאמרום."

(מתוך הספר מים חיים)

"קטנתי מכל הַקְּטָדִים ומִכָּל הָאֲמֹת" (בראשית ל"ב, י"א) וברש"י: "שמה משהבטחתי נתלכלכתי בחטא".

סיפר הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל: פעם, נזדמן לי לפגוש את הרב אורי זוהר. נכנסתי עמו בדברים ובקשתי לשמוע ממנו מה הביא אותו לחזור בתשובה, "מי השיבך לחיק היהדות?" שאלתי. ר' אורי מצדו, ביקש לדעת על מה ולמה הנני מתעניין לשמוע, מי ומה גרם לו לשוב בתשובה. עניתי לו שברצוני לפנות אל האיש, שהצליח לגרום למפנה כל כך קיצוני בדרך החשיבה שלו, ולהביאו לדרגת שומר תורה ומצוות. אלך ואמלך בו איככה אוכל גם אני להיטיב את דרכי ולשוב בתשובה שלמה!...

ר' אורי חייך, וענה שזכה להכיר את הגאון יצחק שלמה זילברמן, והוא ברב תבונתו הכיר לו את בוראו... הגבתי מידי: "רוצה אני לנסוע לא", לפגוש בו בר' יצחק שלמה, לבקש שיורני דרך תשובה ואולי יחני במעגלי צדק למען שמו!" כותב השורות (ש.א.ג.), ששמע את התיאור מפי רבינו, ממשיך בסיפורו: והנה, כפי שקיבל על עצמו, נסע רבינו ירושלימה ישירות לר' יצחק שלמה. כשהגיע רבינו למעונו, אחרי שאילת שלום והחלפת דברי נימוסין, ניגש ישירות לעניין וביקש ממנו להורות לו דרך לחזור בתשובה, באומרו: "אם הצליח הרב להחזיר את ר' אורי זוהר בתשובה, התעודדתי ואמרת בלבי, הנה לא אפסו הסיכויים